

Plan09 workshop i Skive kommune – når teori og praksis mødes

- af Mikkel Bojesen, Skov og Landskab

Efter en længere opstarts- og idefase var studiekredsene fra fem sogne i Skive kommune sultne efter at deltage i den første af to workshops om lokale landskabsstrategier. Sognegården og skolen i Selde i det nordligste Salling dannede en fin ramme om det, der skulle vise sig at blive en yderst interessant og lærerig weekend for såvel de lokale studiegrupper som Skive kommunes medarbejdere og de tilrejsende forskere fra Skov & Landskab (S&L), Københavns Universitet.

Efter kaffe og lagkage indledtes workshoppen med en præsentation af udkast til Skive kommunes landsby- og landdistriktspolitik. Gennem præsentationen tydeliggjordes samspillet mellem bosætning, erhvervsudvikling, kultur og fritid samt offentlig og privat service som hjørnestenene i kommunens landsby- og landdistriktspolitik.

Kommunens oplæg blev fulgt op med et kort oplæg om borgerinddragelse og udviklingsstrategi. Dette oplæg havde til formål at sætte rammen omkring, hvorfor denne workshop skulle afholdes samt klarlægge de dybere tanker bag. Under parolen "hvad har vi gang i?" bragte lektor Lone Kristensen, (S&L) udtrykket 'udviklingsstrategi', som overskrift for det studiegrupperne skal arbejde med ned på jorden: 'en udviklingsstrategi kan vi forstå som en eller anden form for langsigtet planlægning, som fører til eller mod et mål'. Med inspiration fra den kommunikative planlægningsteori argumenterede Lone for, at borgerinddragelse bliver særdeles relevant og væsentligt når planlæggerne, dvs. kommunen tror på, at borgerne har evnen til at skabe rationelle beslutninger sammen og når der gennem borgerinddragelsesprocessen gives mulighed for at inkludere erfaringsbaseret hverdagsviden i planlægningen. Desuden faciliteres opbygningen af lokal kapital gennem borgerinddragelsen, til gavn for det lokale fællesskab.

Med disse tanker i baghovedet præsenterede hver studiegruppe sig og fortalte kort om, hvad de havde arbejdet med i perioden op til workshoppen. Denne session gav et godt indblik i, hvilke emneområder studiegrupperne har set som menings- og værdiskabende. Desuden skabte disse korte præsentationer et kærkomment overblik over sammensætningen af studiegrupperne.

Herefter fik workshoppen besøg af konsulentfirmaet Capacent som på foranledning af Ringkøbing-Skjern, Norddjurs og Skive kommuner har udarbejdet en flyttemønsteranalyse, som behandler potentialer for tiltrækning og fastholdelse af borgere som indbyggere i landsbyer. I denne undersøgelse har konsulentfirmaet undersøgt tre grundlæggende spørgsmål:

- Hvad får folk til at flytte på landet?
- Hvad får folk til at blive boende på landet?
- Hvad får folk til at flytte væk fra landet?

Undersøgelsen analyserer holdninger til og opfattelser af det at bo på landet i forhold til befolkningskategorierne: kernebyboere, gevinsttilflyttere, tilflyttere, kernelandboere, risikobeboere samt fraflyttere. På tværs af disse kategorier viser undersøgelsen, at de største fordele ved at bo på landet er fred og ro, naturrigdom samt fællesskab og sammenhold. På den anden side er de største ulemper de infrastrukturelle forhold, der kommer til udtryk gennem 'der er langt til alt'.

Undersøgelsen viser også, at disse faktorer stemmer fint overens med folks flyttetilbøjeligheder, som påvirkes positivt af forestillingen om den landlige livsstil karakteriseret ved hygge, samvær og en bolig i landsbyagtig idyl. Samtidigt påvirkes flyttetilbøjeligheden negativt af opfattelsen af de praktiske begrænsninger ved livet på landet, som især knytter sig til infrastruktur. Dette er især relevant for tiltrækningen af befolkningsgrupperne gevinsttilflyttere og tilflyttere, men samtidig også relevant for fastholdelsen af kernelandboere samt bearbejdningen af risikobeboere. Oplægget konkluderede, at den store udfordring for fremtiden vil være en synliggørelse af de immaterielle værdier samtidig med en håndtering af de praktiske begrænsninger. Denne udfordring er i høj grad også kommunernes udfordring, da effektiv synliggørelse af landsbylivets kvaliteter, gennem markedsføring, kræver en koordineret indsats og bør indgå som led i kommuneplanlægningen.

Oplægget gav anledning til mange spørgsmål fra studiegrupperne, som med al tydelighed forholdt sig nuanceret til analyseresultaterne. At undersøgelsen blandt andet tog udgangspunkt i Skive kommune betød en stor søgen, fra studiegruppernes side, efter at finde sig selv bag de mange tal.

For at udstyre studiegrupperne med værktøjer til at karakterisere og analysere de enkelte sognes landskaber holdt Lektor Per Stahl Schmidt et oplæg om områdeanalyser. Med udgangspunkt i sine egne studier gennemgik han hvert enkelt sogn og kom med eksempler på, hvilke delandskaber hvert sogn består af. Deltagerne spurgte interesseret til, om områdeanalysen kan bruges til at udpege lokaliteter til placering af forskellige funktioner. Hertil kunne Per svare, at han først og fremmest ser områdeanalysen som et værktøj til at italesætte landskabet og karakterisere, hvad man ser mere end et værktøj til at udpege lokaliteter til forskellig brug. Skive kommune udtrykte, at de mener at kunne bruge områdeanalysen mere eller mindre direkte i kommuneplanlægningen som et værktøj til at bringe landskabet i spil i forbindelse med tilladelser og udpegninger.

Områdeanalyseoplægget efterfulgtes af et oplæg om landskabsdiagnoser ved professor Jørgen Primdahl. Han eksemplificerede gennem en række billeder fra de forskellige sogne, hvordan tilstanden af naturen, vandet og jorden, kulturmiljøet samt landskabets fremtræden indvirker på landskabets samlede karakter og tilstand.

En interessant diskussion udspillede sig da nedenstående billede af Tøndering Kirke omgivet af højspændingsledninger, en erhvervsbygning og nogle marker blev vist. Jørgen Primdahl fremhævede dette som et eksempel på et dysfunktionelt og æstetisk forvirrende landskab. En lokal landmand gik i rette med dette og påpegede, at netop dette billede viser flere hundrede års udvikling på et billede og at 'erhvervsbygningen' tæt ved kirken danner rammen om en bokseklub som bruges flittigt af mange unge i området. Også flere af de øvrige billeder gav anledning til en del diskussion om netop funktionalitet i landskabet.

Diskussionen fortsattes under aftenens flotte middag og på den efterfølgende dags ekskursion, hvor forskellige lokaliteter besøgte og blev diskuteret i relation til den teori som var blevet gennemgået dagen i forvejen.

Ekskursionen efterfulgtes af et kort oplæg ved Jesper Rasmussen fra forskningscenter Risø, om praktisk filosofi og 'sokratiske dialoger' som et værktøj til at afdække, hvilke værdier og normsæt der ligger til grund for tolkningen af vore omgivelser, samt en måde at strukturere en gruppedebat på.

Efter oplægget om sokratiske dialoger bad et par af grupperne om filosofisk assistance. Følgende er en kort opsummering af de diskussioner der fandt sted i de to grupper.

Selde-gruppen. Gruppen havde snakket om værdier og lavet en liste over de vigtigste (5-6 stykker, heriblandt sammenhold, samhørighed, kommunikation). Derudover stod de overfor den udfordring at skulle præsentere arbejdet for deres medborgere. Gruppen havde også en liste over ønsker til planen.

Snakken mandede ud i en skitse til, hvordan præsentationen på borgermødet kunne bygges op, nemlig som en workshop, hvor gruppen fordelte sig på emneborde (ønskerne), som de fremmødte kunne cirkulere imellem. Vi talte om, at en del af gruppens forberedelse kunne være en dybere og mere nuanceret forståelse af værdierne. Det kunne også være vigtigt at prioritere værdierne, måske med henblik på at reducere antallet. Forberedelsen kunne styrke det enkelte gruppemedlem og gøre gruppen som helhed bedre i stand til at arbejde sammen om et nuanceret udspil om værdier på borgermødet. Gruppen betragter værdierne som et idégrundlag for det videre arbejde, og den udtrykte interesse for lidt filosofisk assistance fremover.

Lihme-gruppen. Gruppen talte om det demokratiske i selve processen med at inddrage borgerne i planlægningen. Det var foregået ved håndplukning, og den metode blev opfattet som problematisk, fordi nogle borgere kunne opfatte gruppen som udemokratisk og derfor uvillig til at invitere andre ind i arbejdet.

Der var ikke tale om enighed i gruppen:

Det ene synspunkt forsvarede fremgangsmåden under henvisning til, at det demokratiske ikke endegyldigt var tabt på gulvet. Arbejdet var i sin begyndelsesfase, og meningen er, at de øvrige

borgere skal inddrages og være med til at bestemme. Gruppen har ingen magt og er heller ikke fra kommunens side blevet udstyret med nogen beføjelser.

Det andet synspunkt bekymrede sig om reaktionen på borgermødet. Borgerne var berettigede til mistro, og præsentationen af projektet ville derfor yde stor modstand.

Vi talte om problemet ud fra en praktisk synsvinkel: hvordan skulle det uundgåelige, nemlig borgermødet og præsentationen, rent faktisk forberedes og foregå. Den fysiske opbygning af mødet kan være vigtig. Det ville fx sende et forkert signal, hvis gruppen arrangerede sig som et panel overfor (og måske også ovenover) deres medborgere.

En spændende, engagerende og givende workshop afsluttedes med frokost og kaffe med udsigt over Spøttrup borg. Det store lokale engagement og forandringsvillighed lover godt for den fremtidige proces og udbytte. Den store spørgelyst og nysgerrighed som workshoppen var præget af vil ganske givet resultere i mange kvalificerede input til den kommende kommuneplan. For at sikre et fremtidigt stort engagement vil det derfor også være af stor vigtighed at de lokale studiegrupper kan genkende deres input i den kommende kommuneplan.

